

SEILAND NASJONALPARK

SIEVJU

Alpiidna sulloeanadat Oarje-Finnmárkkus

Ceakko riddovárit ja Skandinávia –davimus jiehkit

Sievju lea earenoamáš ja čáppa oassi Oarje-Finnmárkku sulloluonddus, ollu smávit ja stuorit vuonat ja velá ceakkus várit mat mearas loktanit. Sievjju guokte jiehki leat davimusas Skandinávias. Vaikko vel leage nu davvin, de álbmotmeahci oasit leat vuorddekeahttá ruotnasat ja šattolaččat. Dat ceakkus riddovárit leat monnensadjin ollu gazzalottiide.

Čižešlohkku

Gearvuotna

Strovmmavággi

LUONDDUVÁSÁHUSAT

Olgunastin

Sievju lea báiki gos sáhttá ollu vásihit, ja leat buorit vánddardanvejolašvuođat juogo vácci dahje čuoigga. Álbmotmeahcci lea máŋggalágan ja gelddolaš guovlu vánddardeapmái gos sáhttá vásihit vuonaid, ceakkus riddováriid, soahkevuvddiid ja lieđđegieddelegiid, čáhcerikkis ja iešguđetlágan duottarguovlluid ja jiehkiid ja ráššaid. Heivvoleamos vánddardanbáikkit vázziide leat Gearvuonas, Viektavuonas ja Strovmmavákkis. Jus dus leat rusttegat jiehkevánddardeapmái de lea Nuortageašjiehkki vuogas.

Viektavuotna

Duottarjávrriin leat buorit bivdinvejolašvuođat. Álbmotmeahcis leat maid buorit vejolašvuođat smávit fuođđuid bivdit. Muitte oastit bivdin- ja guolástangoartta.

Álbmotmeahcis eai leat dihkkáduvvon bálgát eaige rabas barttat, eaige leat ráhkaduvvon luottat guvlui. Dasa lassin go guovllus leat oalle ceakkus ja ráššaš báikkit, de leat liige dehálaš ahte leat albma biktasat ja rusttegat go álbmotmeahcis leat vánddardeamen.

Nuortageašjiehkki

Stuoravuotna

EANADAT JA GEOLOGIIJA

Ceakkovárit, vuonat ja jiehkit

Sievju lea Finnmárkku nubbin stuorimus suolu ja Sállan fas stuorimus. Suolu lea min alpiidna riddoguovllu nuortabeal geahčen, ja doppe leat máŋga badjel 800 mehtera alla várrečohka. Sievjju álbmotmeahci guokte jiehki, Nuortageašjiehkki ja Dáččavuonjiehkki, leat davimusas Skandinávias, iige guđege eará guovlluin leat jiehkki nu lahka meara go dáppe. Sievjju guovllus leat moanat stuorit ja unnit vuonat. Čiekŋalis vuonat, Stuora Seahkkavuotna ja Stuoravuotna juhket sullo measta guovtti oassái. Alpiinnamus báiki lea álbmotmeahci oarjjabealde, gos alla ceakkovárit ábis loktanit.

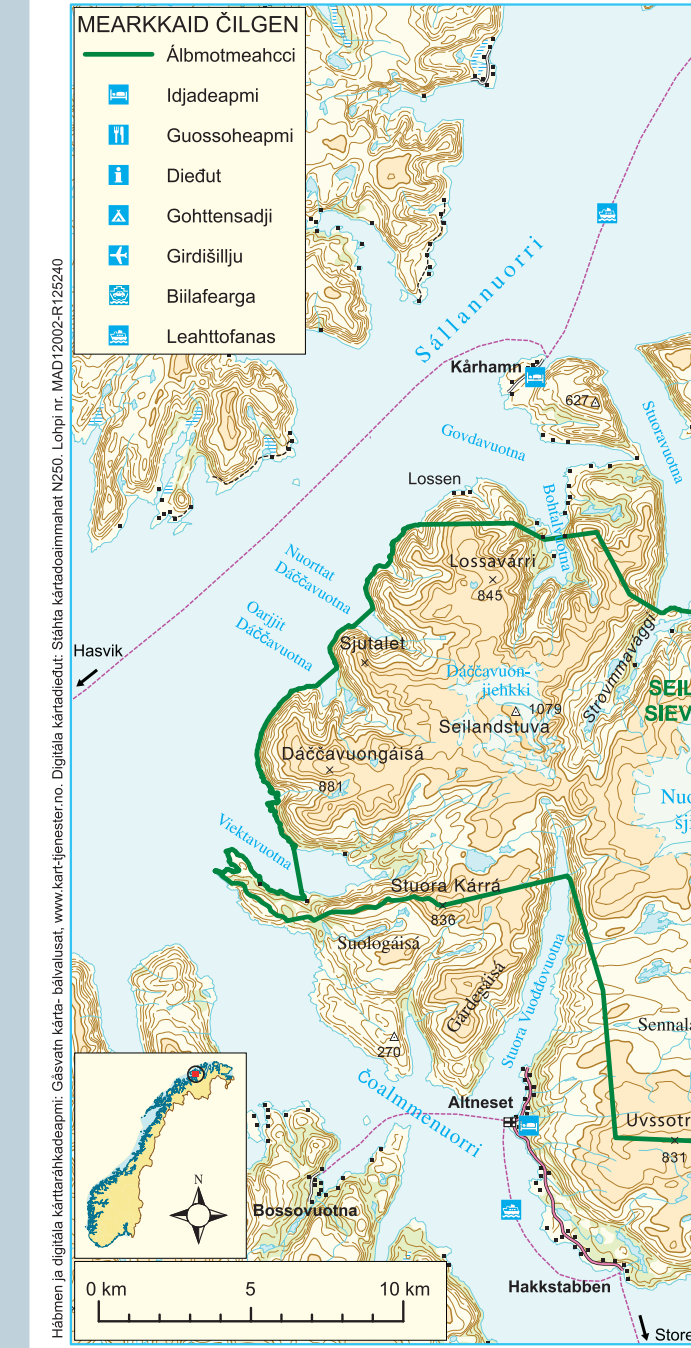

Mielkejohka

Mielkejohka – luondduviđá čázádat jiehkis vutnii

Nuortageašjiehkki lea Sievjju stuorimus. Jiehki lulábeale ravddas lea viiddis duolbadat mii lea mihtilmas, veaháš bovdnás guovlu. Jiehkis golgá suddičáhci Mielkejohkii. Guovllus leat eatnanlihkadeamit dagahan ahte eanan lea luoddanaddan ja jávrriin ja jogain leatge earenoamáš čiehkahámit.

Mielkejohka golgá guoikkaiguin ja goržžiiguin luondduviđá guovllu čađa áhpái Gearvutnii.

Häbmen ja digitála kárttaráhkadeapmi: Gásvatn kárta- bálvalusat, www.kart-tjenester.no. Digitála kártadieđut: Stáhta kártadoaimmahat N250. Lohpi nr. MAD12002-R125240

Hammerfest
Hammerfest
Ersvik
Store Fagervik
Lille Fagervik
Sturmen
Rávdn-jarga
359
Fálá
Moen
Survika
Ánnásuolu
Hønsebyfjellet
556
Roavvi
94
Hønseby
Ráhkkerávu
594
Nordmannsenga
Suorajávri
Ruoššajohka
Ruoššajávri
LAND NASJONALPARK
JJU ÁLBMOTMEAHCCI
Duollorášša
539
985
ortagea-
iehkki
Várggonuorri
Jiepmeluokta
Leaibevuotna
Boazovuotna
704
Gearvuotna
andet
ášša
774
Uhca Liidnavuonaš
Štuora Liidnavuonaš
Gámavuotna
ekorsnes

Sibirnjuovvalávki

ŠATTUT- JA EALLIT

Mihtilmas ja suhkkes šattodat

Sievjjus leat sierranas báktešlájat eatnamat mas leat ollu ja hirbmat beaktilis, n.g. ultrabasalaš, báktešlájat. Dát rikkis báktevuoðđu lea vuosttažettiin sullo lulimus oasis, gos riddoguovllu njuoskkádat dagaha šaddanvejolašvuoða máŋggalágan ja báikkuid hirbmat rikkis ja suhkkes šattodahkii. Duottarguovlluin šaddet hárvenaš ja gáibideaddji duottaršattut, nugomat sáhpánrássi (Arenaria humifusa), muohtasuoidni (Phippsia algida) ja stiertnávalmua (Papaver radicatum subsp. Hyperboreum). Birra Gearvuonbaða leat várit main lea alla rássešaddu measta várrečohka rádjái, ja dat lea čáppa guohtunguovlu. Soames báikkiin, nugomat Stuoravuona ja Bohtalvuona guovlluin, lea hirbmat suhkkes soahkevuovdi gos šaddet stuora gáiskkit ja urttat. Álbmotmeahci mearragáttit leat dávjá ráhppas ja geaðgás guovllut, muhto šládjirikkis giettit gávdnojit maiddái, e.e. Viektavuonas.

Mearragoaskin

Rievssatfálli

Rikkis gazzalotteguovlu

Sievjju máŋgga ávdin ja ceakkus duottarguovlluin leat ollu heaŋggobávttit meara guvlui gos leat ollu ja iešguđetlágan gazzalottit. Ollu mearragoaskimat monnejit dáppe ja maiddái goaskimat, rievssatfállit, cizášfállit, bieggafállit ja boaimmážat. Lagabut meara gos eai leat nu ceakkus várit monnejit skávllit ja čearrihat, ja eará mearralottit ge nugo, ránesčuotnjágat, hávddat ja čielkát. Sullo jávrriid ja jogaid lahka monnejit čáhcelottit nugomat doktagat ja gáhkkorat. Njiččehasaid gaskkas leat čeavrát, buoidagat ja njoammilat dábálaččat álbmotmeahcis.

HISTORJÁ JA KULTURMUITTUT

Álbmotmeahcis leat gávdnon dološ orrunsajit gitta geađge- ja ruovdeáiggis. Leat vel gávdnon bivdoráhkkanusaid bázahusat. Kárttat 1800-logus čájehit ahte dalle olbmot leat orron measta buot vuonain Sievjjus. Dál ii oktage oro bistevaččat álbmotmeahcis, muhto gávdnojit ain máŋgga sajis bázahusat orrumis mearragáttis, omd viessosajit, stáffut ja smávit giedde-báikkit. Álbmotmeahcci lea bohccuide geasseguohtun, ja ealáhusas leat áiddit ja soames guođohanbartta e.e. Boazovuonas. Oassi álbmotmeahcis geavahuvvo maiddái sávzaguohtumii, ja Gearvuona lahka lea čohkkengárdi ja guođohanbarta.

Boazu

Goahteduktá

Álbmotmeahcis leat don luonddu guossin

- Vánddar gos háliidat, juogo vácci dahje čuoigga. Buot mas lea mohtor lea vuolggasajis gildojuvvon.
- Bisán vuoiŋŋastit gos háliidat, ja idjat áinnas tealttás. Čorge iežat maŋis, ja váldde doabbariid mielde ruoktot.
- Sáhtát dolastit, muhto muitte oppalaš dolastangildosa meahcis gaskal njukčamánu 15.b. ja čakčamánu 15.b.i. Leage várrogas muoraid čohkkedettiin.
- Sáhtát murjet, čoaggit guobbariid ja dábálaš šattuid iežas atnui. Vuhtiiváldde kulturmuittuid, - šaddodagaid ja elliid. Leage earenoamáš várrogas - monnen- ja guottetáiggi.
- Geavat vejolašvuođa bivdit ja guolástit. Muitte bivdo-/guolástangoartta. Álege geavat ealli guoli seaktin. It oaččo váldit mielde ealli guliid nuppi čázádagas nubbái.
- Sáhtát váldit mielde beatnaga, muhto muitte veaddingildosa cuoŋumánu 1.b. rájes borgemánu 20.b-i rádjái.

Oanehaččat Sievjju álbmotmeahci birra

Gos:
Álttá, Hámmárfeastta ja Fálesnuori suohkaniin Finnmárkku fylkkas.

Deháleamos earenoamášvuođat:
Alpiidna riddokultuvra, stuora ja smávva vuonat, Skandinávia davimus jiehkit, ollu ja iešguđetlágan gazzalottit.

Olgunastin:
Guovlu lea bures láhččojuvvon vázzimii ja čuoigamii, vuonas duoddarii. Nuortageašjiehkki heive bures jiehkevánddardeapmái. Buori bivdin-ja guolástanvejolašvuođat.

Na beasat Sievjju álbmotmeahccái:
Lulli Sievjui: E6 davás Álttás, riikkageainnu 883 mielde Stuora Girenjárgii, - das fatnasa mielde Háhkastábbai/Eallinjárgii Sievjjus.
Davvi Sievjui: Riikkageainnu 94 mielde Hámmárfeasttas lulás, bonjas oarjjás Áhkkárvuona guvlui, feargga mielde das Ánnásullui Sievjjus.
Viidáset mátkkošteapmi álbmotmeahccái juogo vácci dahje fatnasiin. Fanasmátki álbmotmeahccái sáhttá diŋgot dáppe Seiland Explore dahje Arctic Nature (geahča vuolábealde). Stuorit joavkkuide sáhttá diŋgot sáhtosteami M/S Mjånes fitnodagas Bossuvuonas (tlf 91 74 81 91). Báikkálaš fanaseaiggádiin sáhttá maiddái diŋgot sáhtosteami.

Dieđut idjadan- ja fuoladanfálaldagaid birra:
Seiland Explore, Njuhččavuotna, www.seiland-explore.no, tlf 78 41 96 40
Arctic Nature, Ráhkkerávju, www.arcticnature.no, tlf 78 41 07 78
Álttá suohkan, tlf 91 77 10 18 / 78 45 50 00

Kárta:
1835 I, 1836 II, 1935 IV ráiddus ”Norge 1:50 000”. Turkartmappe Kvaløya, Seiland og Sørøya (Fálá, Sievju ja Sállan) (2 kártta), mihttolávva 1:50 000, Statens Kartverk/Ugland IT.

Ásahuvvon: 2006.

Viidodat: 316 km²

Hálddašeapmi ja bearráigeahčču:
Finnmárkku fylkkamánni, tlf 78 95 03 00
Stáhta Luonddubearráigeahčču, Álttá ossodat, tlf 91 62 22 83

Eanet dieđut:
www.norgesnasjonalparker.no

NORGES
NASJONALPARKER

Norgga álbmotmeahcit – lihkakeahtes luondu

Norgga álbmotmehciin doibmet luonddulágat. Luondu ieš mearrida, ja leahtuinis iežas dikšu. Mii ásahit álbmotmehciid stuorit luondduguovlluid ábis – duoddariid váraváldima dihte. Luonddu iežas dihte, min dihte otne ja boahttevaš buolvvaid dihte.

Álbmotmeahcis leat ollu vejolašvuođat ja vásáhusat. Čáppa ja girjás luondu, bivdin, guolásteapmi, šattut, lottit, eallit ja kulturmuittut.

Vuostáiváldde bovdehusa – oahpásmuva luondduin ja min álbmotmehciiguin.

Direktoratet for
naturforvaltning
www.dirnat.no

TEI224
Guri Jernstad AS. GRØSET™
Grovver: Johannes Abildsnes. Per Arne Askeland Naturfoto.net. © Pål Hermansen / NN / Samfoto.